Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 51, Nisan 2021, s. 500-512

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.49765>

Ahmet ÜLGER

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitimi Bölümü,
ulgerahmet3813@gmail.com

Doç. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölüm, murat.kurt@amasya.edu.tr

İLKOKUL 1. SINIFA BAŞLANILAN DÖNEMDEKİ BİLİŞSEL HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYİNİN EĞİTİM HAYATINA YANSIMALARININ İNCELENMESİ

Özet

Bu araştırmanın amacı okula başlama dönemindeki bilişsel hazırbulunuşluğun eğitim hayatına yansımalarını incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilen Bitlis il merkezinden iki, ilçe merkezinden bir öğretmen katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin NVİVO 11.0 programı kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Kod, kategori ve temalar oluşturularak araştırma sorunlarına yanıt aranmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar ışığında okula başlamak için öğrenme yetilerinin yanında ön öğrenmelerinde etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin bilişsel hazırbulunuşluklarının eksik olmasının belirgin farklılıklar oluşmasına neden olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkların eğitim hayatına etki ve akademik başarı, özgüven, girişimcilik gibi alanlarda sorunlara yol açtığı ortaya konulmuştur. Farklı yaş grubundaki çocukların aynı eğitim-öğretim ortamını paylaşmaları çocukların sosyal gelişimini olumsuz etkilediği, akran baskısına, öz saygı kaybına ve okula karşı negatif tutuma neden olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Bilişsel Hazırbulunuşluk, Okuma-Yazma., Okula Başlama.

EXAMINING THE REFLECTIONS OF THE COGNITIVE READINESS LEVEL IN THE FIRST GRADE OF PRIMARY SCHOOL ON EDUCATION LIFE

Abstract

The aim of this study is to examine the reflection of the cognitive readiness of the school starting to the period of education life. In research phenomenology one of the methods of qualitative research has been used. In this study we studied a teacher from the district center and two from Bitlis city center. As a data collection tool in research, structured interview form was used it was made using NVIVO 11.0 program of the data obtained content analysis. In this research problems were sought by creating codes, categories and themes. It has been observed that it is effective in pre-learning as well as learning abilities to start school in the light of the results of the study. It was found that students lack of cognitive readiness has been caused significant differences. It has been demonstrated to cause problems the impact of these differences on education life and academic success, self confidence, entrepreneurship and so forth. Sharing the same place to the children of different age groups is affecting the social development of children negatively like losing of self-esteem and negative attitude towards school, peer bullying and so forth.

Keywords: Cognitive Readiness, Reading-Writing, Starting School.

GİRİŞ

Okula başlama yaşı eğitim bilimcilerin, eğitim politikacıların ve karar alıcılarının üzerinde durduğu önemli bir olgudur. Bireysel farklılıklar nedeniyle farklı gelişim özellikleri gösteren çocuklar için keskin sınırlar şeklinde okula başlama yaşı tespit etmek güçtür.

2012 yılında eğitim sisteminde yapılan değişikliklerle halk arasında 4+4+4 olarak bilinen yeni eğitim sistemi getirilmiştir. Bu kapsamda zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılmış ve okula başlama yaşı düşürülmüştür. 60-72 ay yaş aralığındaki çocuklardan, 60-66 ay arası olanlar veli isteği ile 66-72 ay arası olanlar zorunlu olarak okula kaydedilmiştir (Cerit, Akgün, Yıldız & Soysal, 2014). Türk eğitim tarihinde buna benzer bir değişiklik 1983 yılında yapılmıştır. 1983 yılında okula başlama yaşı düşürülmüş ve yaşanan olumsuzluklar nedeniyle 1985 yılında bu değişiklikten vazgeçilmiştir. 2019 yılında, 2012 yılındaki değişiklikten kısmen dönülmüş ve okula başlama yaşı 69 aya çıkarılmıştır.

Literatüre bakıldığında okula başlama yaşının dünyada ve ülkemizde tartışılan bir konu olduğu görülmektedir. Okula erken başlayan çocuklar, istenilen bilişsel hazırbulunuşluk düzeyine sahip olmadıkları için ilkokul 1. sınıf kazanımlarını başarma noktasında zorluk çekmektedir. Bu durum öğrencide öğrenilmiş çaresizliğe neden olmaktadır. Arı (2014: 4) çalışmasında yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmayan öğrencilerin görevlerini yerine getirmekte zorlandıkları ve bu durumun öğrencilerde özgüven eksikliğine yol açtığını ortaya koymuştur.

Özgüveni zedelenen, başarı duygusunu yaşayamayan çocuklar eğitim hayatları boyunca bu durumun olumsuz yansımalarını yaşamaktadır. Merter, Şekerci ve Bozkurt'un (2014: 11) yaptığı çalışmada yetmiş iki aylık öğrenciler tarafından, altmış altı aylık öğrencilerin liderlik özelliklerinin baskılandığı ortaya koyulmuştur. Akran baskısına maruz kalan çocukların sosyal

gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Gelişimin bu kadar hızlı olduğu dönemde farklı yaş gruplarının aynı eğitim-öğretim ortamını paylaşmaları küçük yaştaki çocukların gelişimi açısından uygun bulunmamaktadır(Kırmızı, 2015: 13). Okuma yazma öğretiminde dikkat ve algı kadar ön öğrenmelerin de etkili olduğu bilinmektedir. Yangın (2009: 8)'da yaptığı çalışmada birinci sınıfa başlayan çocukların dikkat ve bellek ile erken çocukluk dönemindeki ön öğrenmelerin okuma yazma öğrenmeyi desteklediğini belirtmiştir.

Erken yaşta okula başlayan çocuklarda ince motor kasların yeterince gelişmediği görülmektedir. Erdoğan, Ataş ve Özdemir'in (2016: 12) yaptığı çalışmada öğrencilerin istenilen düzeyde yazması için ellerinin istenilen olgunluğa erişmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Yarınlarımız olan çocukların okula başlama yaşı konusunda yeni bilgiler edinmek ve bu bilgiler ışığında eğitim politikalarına yön vermek önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; ilkökul 1. sınıfa başlayan çocukların sahip olması gereken bilişsel hazırbulunuşluk düzeylerinin eğitim hayatına yansımalarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda;

- 1) Okula başlamada bilişsel hazırbulunuşluk ne düzeyde olmalıdır?
- 2) Erken yaşta okula başlayan öğrencilerin sonraki sınıf düzeylerindeki yaşadığı güçlükler nelerdir?
- 3) Erken yaşta okula başlayan kız ve erkek öğrencilerin yaşadıkları öğrenme güçlükleri arasındaki farklılıklar nelerdir?
- 4) 1. sınıf öğrencilerinin bilişsel hazırbulunuşluk düzeyleri ile öğrenilmiş çaresizlik yaşama durumları arasındaki ilişki nedir?
- 5) Öğrenilmiş çaresizlik duygusu yaşamının eğitim hayatına olumsuz etkileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma nitel verilerin kullanıldığı bir çalışma olduğu için nitel araştırma yöntemi desenlerinden olgu bilim kullanılmıştır. Olgu bilim birkaç kişinin bir olgu veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar. Olgu bilim deseni yaşam içerisinde karşılaştığımız, yeterince bilgiye sahip olmadığımız olayların derinlemesine irdelenmesidir. Olgu bilimde bir olayla ilgili bireylerin yaşam tecrübeleri incelenir. Amaç kişisel deneyimlerden yola çıkarak geneli kapsayan olguların anlaşılmasını sağlamaktır(Creswell, 2020: 79).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'de ilkökula erken başlayan öğrencilere eğitim veren sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Bu çalışmada amaçlı örneklem yöntemi kullanılmaktadır. Örneklemi oluşturan kümenin belli kriterlere sahip olması gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2019: 113). Bu nedenle bu çalışmada amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmaktadır. Alan taraması yapılarak kriterlere uygun kaynak kişiler örnekleme dahil edilmiştir. Örneklem ölçütleri;

- İlkokula erken başlayan öğrenciye 1. sınıfta okuma yazma öğretimi yapmış olmak,

➤ İlkokula erken başlayan öğrencisine 2, 3 ve 4. sınıflarda eğitim öğretim faaliyetinde bulunmuş olmak,

➤ 2012 yılından önce 1. Sınıf öğrencilerine okuma yazma öğretimi yapmış olmak,

Araştırma örneklemine dahil edilen katılımcıların demografik bilgisi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgisi

KATILIMCILAR	CİNSİYET	HİZMET YILI	BRANŞI	GÖREV YAPTIĞI YER
K1	Erkek	10	Sınıf Öğretmenliği	İlçe Merkezi
K2	Erkek	13	Sınıf Öğretmenliği	İl Merkezi
K3	Erkek	16	Sınıf Öğretmenliği	İl Merkezi

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada nitel veri toplama tekniklerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme doğrudan gözlem yapamadığımız durumlarda kullanır(Merriam, 2018: 86). Görüşme tekniği sayesinde, olaylara ve olgulara görüşme yapılan kişinin bakış açısından bakılarak olaylar ve olgular anlamlandırılmaya çalışılmaktadır(Patton, 2018: 210). Araştırma problemine konu olan durumu gözlemlemek zaman ve maliyet bakımından ekonomik olmadığı için sürecin en başından bu yana gözlem yapma imkânı bulan sınıf öğretmenlerden, yarı yapılandırılmış görüşme formları vasıtası ile bilgi toplamak amaçlanmıştır. Görüşme formu sınıf eğitimi alanında yüksek lisans yapmış bir araştırmacı tarafından kontrol edilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme formunun pilot uygulaması yapılmış, eksiklikler ve ortalama görüşme süresi tespit edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmada veriler dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu Covid-19 salgını nedeniyle çevrimiçi uygulama kullanılarak toplanmıştır. Görüşmelerde, uzaktan görüntülü ve sesli görüşme imkanı sunan Zoom yazılımı kullanılmıştır. Her bir katılımcının görüşme formundaki soruları cevaplaması yaklaşık 1 saat sürmüştür. Katılımcılardan izin alınarak görüşmelerin görüntü ve ses kaydı yapılmıştır. Görüşmelerde elde edilen veriler raporlaştırılarak katılımcılara gönderilmiş ve katılımcı teyidi sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilmiştir. Görüşme verilerinin NVİVO 11.0 programı kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve bu kavramları açıklayabilecek temalara ulaşılmıştır(Yıldırım& Şimşek 2019). Katılımcılardan görüşme aracılığıyla toplanan veriler mantık ilişkileri kurularak kod, tema ve kategoriler oluşturulmuştur. Kod, tema ve kategorilerin oluşturulmasında sınıf eğitimi alanında yüksek lisans yapmış, sınıf öğretmenliği görevini aktif olarak yürüten bir araştırmacıdan yardım alınmıştır. Oluşturulan kod, kategori ve temalar. Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Katılımcıların sorulara verdiği yanıtlardan oluşturulan kodlar.

Bulgular

Bu bölümde görüşme aracılığı ile elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırma problemine ve alt problemlere yarı yapılandırılmış görüşme formunda sorulan 10 soru ile yanıt aranmıştır. Ölçüt örneklem kriterlerine uygun olarak belirlenen öğretmenlerin yeterli bilgi ve tecrübeye sahip oldukları düşünülmektedir. Görüşme formundaki sorularla sınıf öğretmenlerinin sürece ilişkin gözlemleri, öğrencilerin sahip olması gereken yeterlilikler ve öğrencilerin eğitim hayatına yansımalarını tespit etmek amaçlanmıştır.

Bilişsel Hazırbulunuşluk Düzeyi Teması

Görüşme sorusu 1; “Okula başlamada bilişsel hazırbulunuşluk ne düzeyde olmalıdır?” şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde “bilişsel hazırbulunuşluk düzeyi” teması oluşturulmuştur. Bu temada; ön öğrenmeler (%50), öğrenme yetileri (%50) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Bilişsel Hazırbulunuşluk Düzeyi Teması, Kategoriler, Frekanslar Yüzdele

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdele(%)	Örnek Görüşler
Bilişsel Hazırbulunuşluk Düzeyi	Öğrenme yetileri	6	50	“Hazırbulunuşluk, bilişsel olarak çocuklarda yeterli düzeneklerde olmadığı zaman yeterli düzeye ulaşamıyoruz.”(K2)
	Ön öğrenmeler	6	50	“Ön öğrenmeleri yetersiz hem de duygusal anlamda yeteri kadar gelişmemiş oluyordu.”(K1)

Beceri Düzeyi Teması

Görüşme sorusu 2; “Size göre ilkök 1. sınıfa başlayan çocuklar ne tür becerilere sahip olmalı?” şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde “beceri düzeyi” teması

oluşturulmuştur. Bu temada; duyuşsal beceriler (%16), öz bakım becerileri (%38), psiko-motor beceriler (%46) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Beceri Düzeyi Teması, Kategoriler, Frekanslar Yüzdelere

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Beceri Düzeyi	Duyuşsal beceriler	2	16	"...Çocuk başarmayı bilmeli."(K2)
	Öz bakım becerileri	5	38	"Kendi bakımını gerçekleştiremeyen çocuk okulda çok sıkıntı yaşıyor."(K3)
	Psiko-motor beceriler	6	46	"Çocuklar okula geldiklerinde yazı yazma, kalem tutmaya, düzenli çizgiler çizmeye hazır değil."(K1)

Belirgin Farklar Teması

Görüşme sorusu 3; "Okula erken başlayan ve vaktinde başlayan öğrenciler arasındaki belirgin farklılıklar nelerdir?" şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde "belirgin farklar" teması oluşturulmuştur. Bu temada; akademik başarı (%44), etkinliklere katılım (%28), sosyal beceri (%28) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Belirgin Farklar Teması, Kategoriler, Frekanslar Yüzdelere

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Belirgin Farklar	Akademik başarı	8	44	"Yaşı küçük olan çocuk yaşı vaktinde okula giden öğrenciyi hiçbir şekilde geçemiyor."(K1)
	Etkinliklere katılım	5	28	"O çekingenlik işte o küçük olmanın verdiği özgüvensizlik en çok burada gösteriyor kendi."(K1)
	Sosyal beceri	5	28	"Çocuğun şu an ki özgüven eksikliği geleceğine yansıyacak bir hale geliyor."(K2)

Eğitim-Öğretim Ortamı Teması

Görüşme sorusu 4; "Küçük yaştaki çocukların kendilerinden büyük çocuklarla aynı sınıfta eğitim almalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?" şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde "eğitim-öğretim ortamı" teması oluşturulmuştur. Bu temada; akran baskısı (%50), okula karşı tutum (%17), öz saygı (%33) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim-Öğretim Ortamı Teması, Kategoriler, Frekanslar Yüzdelere

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere (%)	Örnek Görüşler
------	-------------	--------------	---------------	----------------

Eğitim-Öğretim Ortamı	Akran baskısı	6	50	"Kendilerinden kaynaklı bir eksiklik akran baskısı haline geliyor."(K2)
	Okula karşı tutum	2	17	"Akran baskısı okula karşı tutumunu etkiliyor."(K1)
	Öz saygı	4	33	"Tek düşünce kendini ezik görüyor."(K2)

Yaşanan Güçlükler Teması

Görüşme sorusu 5; "Okula başlama yaşı düşürülmeden önceki dönemde okuma yazma öğretimi konusunda yaşadığınız güçlükler ile okula başlama yaşı düşürüldükten sonra yaşadığınız güçlükleri nasıl değerlendirirsiniz?" şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde "yaşanan güçlükler" teması oluşturulmuştur. Bu temada; hazırbulunuşluk (%38), öğrenme hızı (%31), öğretime ayrılan zaman-başarı (%31) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yaşanan Güçlükler Teması, Kategoriler, Frekanslar Yüzdelere

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Yaşanan Güçlükler	Hazırbulunuşluk	5	38	"Kalem tutmaya, sırada oturmaya bile hazır bulunmayan çocuklarla eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmek çok zor oluyor."(K1)
	Öğrenme hızı	4	31	"Yaşında başlayan çocukta her zaman daha ileriye gidileceğini düşünüyorum".(K2)
	Öğretime ayrılan zaman	4	31	"Çocuk geç anlıyordu ama yapıyordu."(K2)

Cinsiyete Göre Farklılıklar Teması

Görüşme sorusu 6; "Erken yaşta okula başlayan kız ve erkek öğrencilerin yaşadıkları öğrenme güçlükleri arasındaki farklılıklar nelerdir?" şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde "cinsiyete göre farklılıklar" teması oluşturulmuştur. Bu temada; bilişsel beceriler (%33), psiko-motor beceriler (%25), sosyal beceriler (%42) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Cinsiyete Göre Farklılıklar Teması, Kategoriler, Frekanslar Yüzdelere

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Cinsiyete Göre Farklılık	Bilişsel farklılıklar	4	34	"Aynı yaş grubunda başlayan kız ve erkeklerden kızların daha iyi olduğunu gördüm."(K2)

Psiko-motor farklılıklar	3	25	“Kızlar bu olgunluğa erkeklerden daha önce ulaşıyor.”(K2)
Sosyal beceri farklılıkları	5	41	“Sosyal becerilere baktığımızda kızlar biraz daha öndeydi.”(K3)

Engeller Teması

Görüşme sorusu 7; “Okula erken yaşta başladığı için başarı duygusunu tadamayan öğrencilerin aşması gereken engeller neler olabilir?” şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde “engeller” teması oluşturulmuştur. Bu temada; girişimcilik (%25), öğrenilmiş çaresizlik (%25), özgüven (%50) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 8’de verilmiştir.

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Engeller	Girişimcilik	2	25	“Yeni bir şey öğrenmeye, yeni bir başarı geliştirmeye yönelmiyor.”(K1)
	Öğrenilmiş çaresizlik	2	25	“Hiçbir zaman yapamayacağım.”(K1)
	Özgüven	4	50	“Başarı duygusunu tattıramaz isek özellikle özgüveni yok ederiz.”(K2)

Tablo 8. Engeller Teması, Kategoriler, Frekanslar Yüzdelere

Öğrenci Potansiyeli Teması

Görüşme sorusu 8; “Erken yaşta okula başlayan öğrencilerin potansiyellerini tam anlamıyla yansıttıklarını düşünüyor musunuz?” şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde “öğrenci potansiyeli” teması oluşturulmuştur. Bu temada; akademik performans (%36), yeteneklerin keşfi (%64) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrenci Potansiyeli Teması, Frekanslar Yüzdelere

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Öğrenci Potansiyeli	Akademik performans	4	36	“Erken başlayan çocuklarda mutlaka ama mutlaka bir sıkıntı var.”(K2)
	Yeteneklerin keşfi	7	64	“Bırakın yeteneğin keşfetmeyi çocuk akademik performansını sergileyebilmek için kendini bitiriyor.”(K1)

Disiplin Sorunları Teması

Görüşme sorusu 9; “Erken yaşta okula başlayan öğrenciler ile ilgili sınıf içi disiplin sorunları nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde “disiplin sorunları” teması oluşturulmuştur. Bu temada; dikkat eksikliği ve hiperaktivite (%20), kurallara uyum (%50), uyum problemleri (%30) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 10’da verilmiştir.

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Disiplin Sorunları	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite	2	20	“Dikkat eksikliği mutlaka oluyor.”(K2)
	Kurallara uyum	5	50	“Kurallara uyma anlamında da bir sıkıntı yaşadıklarını görmedim.”(K1)
	Uyum sorunları	3	30	“Çok severek gelmiyorsa uyum problemi çıkarabiliyorlar.”(K2)

Tablo 10. Disiplin Sorunları Teması, Frekanslar Yüzdelere

Eğitim Hayatına Yansımalar Teması

Görüşme sorusu 10; “Erken yaşta okula başlayan öğrencilerin sonraki sınıf düzeylerindeki yaşadığı güçlükler nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde “eğitim hayatına yansımalar” teması oluşturulmuştur. Bu temada; akranlar arasındaki farklılıklar (%42), istenen düzey ve mevcut düzey arasındaki farklılıklar (%33), temel beceriler (%25) kategorileri bulunmakta olup içerik analizi Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Eğitim Hayatına Yansımalar Teması, Frekanslar Yüzdelere

Tema	Kategoriler	Görüş Sayısı	Yüzdelere(%)	Örnek Görüşler
Eğitim Hayatına Yansımalar	Akranları ile arasındaki farklar	5	42	“Her zaman arkadaşlarının bir adım gerisinde kalarak maalesef devam ediyorlar.”(K1)
	Hedef kazanımlara ulaşma	4	33	“Özellikle erken başlayan çocuklarda soyut işlemlere geçildiğinde bocaladığını çok gördüm.”(K1)

Temel beceriler	3	25	“Sıkıntı ortaokulda çok nüksediyor, özellikle anlama boyutunda.”(K2)
-----------------	---	----	--

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı, yeterli bilişsel hazırbulunuşluk seviyelerine ulaşmayan öğrencilerin ilkokul birinci sınıfta yaşadıkları güçlüklerin eğitim hayatına yansımalarını incelemektir. Bu çalışmaya katılan öğretmenler, tecrübeleri ışığında birinci sınıfa başlayan çocukların bilişsel olarak rakamları tanıma, sağ-sol, aşağı-yukarı gibi basit ön öğrenmelere sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Vygotsky çocukların ön öğrenmelerinde ve bilişsel gelişiminde yakınsak gelişim alanının önemini vurgulamıştır(Nicolopoulou, 2004: 11). Çocukların yakınsak gelişim alanlarında gerekli bilişsel gelişime erişmeleri için yeterli süreye sahip olmaları gerekmektedir. Bunun yanında erken yaşta okula başlayan çocuklar, öğrenme yetileri bakımından işlem öncesi dönemde bulundukları ve somut işlemler döneminde bulunan sınıf arkadaşlarına göre okuma yazma öğrenmede güçlük yaşadıklarını ortaya koyulmuştur. Piaget’in bilişsel gelişim kuramına göre çocukların 7 yaşında somut işlemler dönemine, 12 yaşında soyut işlemler dönemine geçtikleri bilinmektedir(Bacanlı, 2019: 93). Bu durumda erken yaşta okula başlayan çocuklar işlem öncesi dönemde ilkokula, somut işlem döneminde ortaokula başlamaktadır. Yeterli bilişsel hazırbulunuşluğa sahip olmayan bu öğrenciler ilkokula ait okuma-yazma, okuduğunu anlama, dört işlem gibi temel beceriler ile ortaokula ait soyut kazanımlara ulaşamamaktadır. Öğretmen görüşlerine göre birinci sınıfa başlayan çocukların kalem tutma, çizgi çizme gibi psiko-motor becerilere; ellerini yıkama, tuvalete gidip gelme gibi öz bakım becerilerine; başarmayı bilme gibi duyuşsal becerilere sahip olması gerektiği ifade edilmiştir. Erken yaşta okula başlayan çocuklar ile vaktinde okula başlayan çocuklar arasında etkinliklere katılım, akademik başarı ve sosyal beceri alanlarında belirgin farklar olduğu belirtilmiştir. Bu farkların öğrencinin sonraki eğitim hayatını etkilediği ortaya koyulmuştur. Bilişsel hazırbulunuşluğa sahip olmadan erken yaşta okula başlayan öğrencilerin yaşadıkları akademik başarısızlıklar nedeniyle özgüvenleri zedelendiği için etkinliklere katılım konusunda isteksiz oldukları düşünülebilir. Çocukların birinci sınıfa başladıkları dönemde gelişim hızlarının yüksek olduğu bilinmektedir. Gelişim hızının yüksek olması nedeniyle bir aylık zaman farkı çocuklar üzerinde gelişimsel farklara yol açmaktadır. Erken yaştaki öğrencilerin kendilerinden büyük öğrencilerle aynı eğitim-öğretim ortamını paylaşmaları akran baskısına neden olmaktadır. Akran baskısına maruz kalan çocuklar öz saygılarını kaybetmektedirler. Okulda yaşadıkları olumsuzluk nedeniyle okula karşı tutumları değişmektedir.

Bulgular, erken yaşta birinci sınıfa başlayan kız ve erkek öğrencilerden erkeklerin psiko-motor, sosyal ve bilişsel alanda daha dezavantajlı olduklarını göstermektedir. 36-72 ay arasındaki çocukların ince motor kas gelişimine bakıldığında kız çocukların erkek çocuklara göre daha iyi konumda oldukları görülmektedir (Gür, 2018: 56). Güler ve Onur'un (2016: 8) yaptığı çalışma kız öğrencilerin okula uyum konusunda erkek öğrencilerden daha iyi konumda olduklarını göstermektedir. Okuma yazma öğrenimi gibi eğitim-öğretim hayatının en kritik safhasına dezavantajlı konumda başlayan çocukların sonraki eğitim hayatlarında aşmaları gereken engeller bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenler okuma-yazma sürecinde yaşanan başarısızlıklar nedeniyle öğrencilerde öğrenilmiş çaresizlik oluştuğunu belirtmişlerdir. Erken yaşta okula başlayan

öğrencilerde görülen özgüven eksikliğinin ve içine kapanıklığın öğrenilmiş çaresizlikten kaynaklandığı düşünülmektedir. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramına göre bu dönemde çocuklar başarı göstermeye ihtiyaç duyarlar(Kaya, 2009: 129). Araştırmaya göre erken yaşta okula başlayan öğrencilerin istenilen performansını göstermediği belirtilmiştir. Yeterli olgunluğa ulaşmayan öğrencilerin arkadaşlarına yetişme çabası içerisinde var olan yeteneklerinin yitip gittiğini ortaya koymuştur. Katılımcılar daha küçük yaş grubundaki öğrencilerin algı düzeylerinin düşük olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum ders başarısının yanında kurallara uymayı da etkilemektedir. Ancak öğrenilmiş çaresizlik ve özgüven eksikliği yaşayan bu çocukların kurallara uyma konusunda genel anlamda sorun yaşamadıklarını bildirmiştir. İçinde bulunduğu koşullar nedeniyle okuma yazmaya ve okula karşı olumsuz tutum geliştiren erken yaş grubundaki bu öğrenciler uyum sorunu yaşayabilmektedir. Eğitim hayatının ilk yıllarında okula karşı geliştirilen bu olumsuz tutum çocuğun sonraki eğitim hayatını olumsuz etkilemektedir. Bir yıl kazanır düşüncesiyle okula erken başlatılan öğrencilerin çok fazla kayıp yaşadıkları görülmüştür. Okula erken başlayan çocukların okuma- yazma, okuduğunu anlama ve dört işlem gibi temel becerilerde sorun yaşadıkları belirtilmiştir. Balantekin (2020: 19) araştırmasında erken yaş grubundaki öğrencilerin okuma yazma öğretiminde zorlandıklarını, harfleri birleştirerek hece oluşturamadıklarını ve bazı harfleri öğrenemediklerini belirtmiştir. Temel becerilerde eksiklikleri bulunan bu öğrencilerin sonraki yaşamlarında hedef kazanımlara ulaşmada problem yaşadıkları görülmüştür.

Araştırma konusunda zıt örnekler bulunsa da genel anlamda, okula erken başlayan öğrenciler ile vaktinde başlayan öğrenciler arasında farklar olduğu gözlemlenmiştir. Bu farkların eğitim hayatlarının büyük bir kısmında kapanmadığı ve arkadaşlarının bir adım gerisinde kaldıkları görülmüştür. Flaman okullarda yapılan çalışmada takvim yılının son aylarında doğan çocukların, takvim yılının ilk aylarında doğan çocuklara göre daha fazla sınıf tekrarı yaptığı ve matematik becerilerinin daha düşük olduğu saptanmıştır(Verachtert, de Fraine, Onghena, Ghesquière, 2010: 19). Ay farklarının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde bu derece etkili olduğu görülmüşken ülkemizde okula başlama yaşında yaklaşık 1 yılı bulan farkların etkisi daha büyük olabilmektedir.

Sonuç olarak;

1. Çocukların okula başlamaları için kritik becerilere sahip olmaları gerektiği ve bu becerilerin yaşla kazanıldığı belirtilmiştir.
2. Okula başlayan çocukların öğrenme yetilerinin yanında ön öğrenmelerinin de okuma-yazmayı öğrenmede etkili olduğu belirtilmiştir.
3. Erken yaşta okula başlayan çocuklar ile vaktinde okula başlayan çocuklar arasında belirgin farklar olduğu ve bu farkların eğitim hayatını etkilediği belirtilmiştir.
4. Okula erken başlayan çocukların okuma yazma sürecinde zorlandıkları için özgüven duygularının zedelendiği belirtilmiştir.
5. Gelişim hızının yüksek olduğu dönemde farklı yaşlardaki öğrencilerin aynı eğitim öğretim ortamını paylaşımlarının erken yaşta okula başlayanlar açısından uygun olmadığı ifade edilmiştir.
6. Okula erken başlayan öğrencilerin potansiyellerini tam anlamıyla yansıtamadıkları ve kazanımlar bakımından bir eğitim- öğretim dönemi geride kaldıklarını belirtilmiştir.

7. Erken yaşta okula başlayan öğrencilerin okuma yazma öğretiler dahi sonraki yıllarda sorun yaşadıkları, bu yüzden okuma yazma öğrenebilecek düzeyde olmanın okula başlama kriteri olmaması gerektiği belirtilmiştir.

Öneriler

1. Okula başlama yaşı bilimsel verilere uygun olarak yükseltilmelidir.
2. Okula başlama konusunda öğretmen görüşü alınmalı ve son kararı yine öğretmen vermelidir.
3. Okuma yazma öğrenebilme okula başlama yeterliliği olarak görülmemeli, bilişsel hazırbulunuşluk önemsenmelidir.
4. Çocuklar okuma yazmayı öğrenebilmek için gerekli ön öğrenmelere ve becerilere sahip olmalıdır.
5. Eğitim öğretimin sadece bilişsel boyutuna odaklanılmamalı, diğer gelişim alanları önemsenmelidir.

KAYNAKLAR

- Arı, Asım. 2014. "Teacher Views about the Starting Age of the First Grade Elementary School." *Educational Sciences: Theory & Practice* 14(3):1043–47.
- Bacanlı, Hasan. 2019. *Eğitim Psikolojisi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balantekin, Yakup. 2020. "Okuma Yazma Öğrenme Sürecinde Zorlanan Öğrencilerin Özelliklerinin ve Süreçte Yaşadıkları Zorlukların Belirlenmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması." *Eğitim ve Bilim* 45(201):207–30.
- Cerit, Yusuf, Nuri Akgün, Kaya Yıldız, and Mahmut Remzi Soysal. 2014. "Yeni Eğitim Sisteminin (4+4+4) Uygulamasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Bolu İl Örneği)." *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi* 4(1):3–5.
- Creswell, John W. 2020. "Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Desenleri." in *Siyasal Kitabevi*. Ankara.
- Erdoğan, Özge, Merve Atas, and Caner Özdemir. 2016. "İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yazmaya Hazırbulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi." *Eğitim ve Bilim* 41(186):21–36.
- Güler, Hatice, and Mustafa Onur. 2016. "İlkokul 1. Sınıfa Başlayan Öğrencilerin Okula Başlama Yaşına Göre Okula Uyumlarının İncelenmesi." *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 5(14):85–109.
- Gür, Çağla. 2018. "Erken Çocukluk Döneminde Gelişim (36-72 Ay)." P. 56 in *Pegem Akademi*.
- Kaya, Alim, ed. 2009. "Eğitim Psikolojisi." in *Pegem Akademi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kırmızı, Fatma Susar. 2015. "Elementary 1st Grade Teachers' Views on the Practices in the 12-Week Adaptation and Preparation Process." *Eğitim ve Bilim* 40(179):147–62.
- Merriam, Sharan B. 2018. "Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber." in *Nobel Akademik Yayıncılık*. Ankara.
- Merter, Feridun, Hanifi Şekerci, and Eyüp Bozkurt. 2014. "Assessment of the Problems about

- 66 and 72 Months Old Children Having Education In Same Class According to Opinions of Teachers.” *E-Journal of New World Sciences Academy* 9(2):87–98.
- Nicolopoulou, Ageliki. 2004. “Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Dünya: Piaget, Vygotsky ve Sonrası.” *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 37(2):197–169.
- Patton, Michael Quinn. 2018. “Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri.” in *Pegem Akademi*.
- Verachtert, Pieter, Bieke de Fraine, Patrick Onghena, and Pol Ghesquière. 2010. “Season of Birth and School Success in the Early Years of Primary Education.” *Oxford Review of Education* 36(3):285–306.
- Yangın, Banu. 2009. “Hazırbulunuşluk İle Okuma ve Yazma Başarıları Arasındaki İlişki.” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (36):316–26.
- Yıldırım, Ali, and Hasan Şimşek. 2019. “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.” in *Seçkin Yayıncılık*. Ankara.